

Compromís ecosocial: cap a una transformació sostenible

Novembre 2024

Organitza:

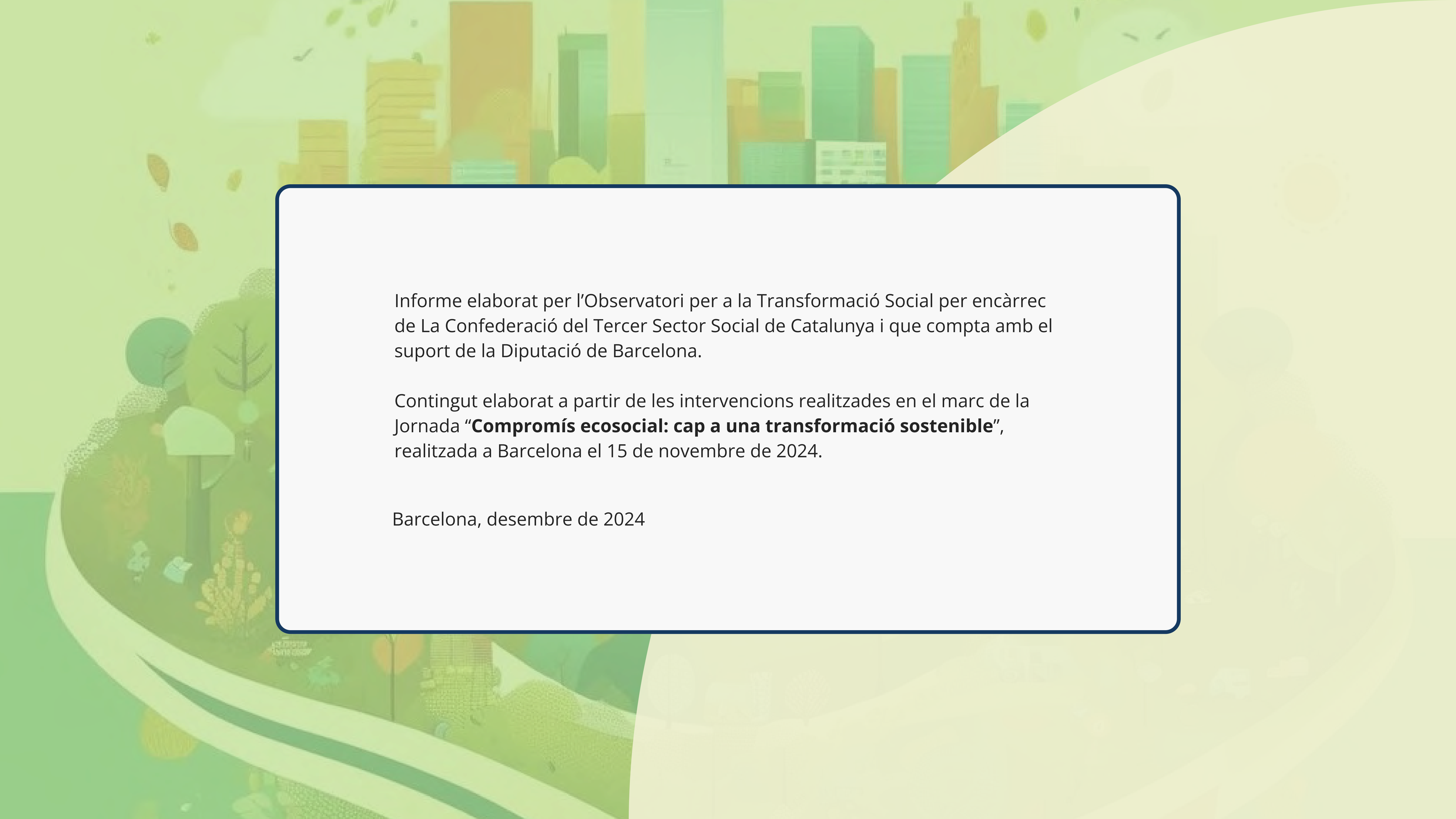
 laconfederació

Amb el suport de:

Amb la col·laboració de:

Informe elaborat per l'Observatori per a la Transformació Social per encàrrec de La Confederació del Tercer Sector Social de Catalunya i que compta amb el suport de la Diputació de Barcelona.

Contingut elaborat a partir de les intervencions realitzades en el marc de la Jornada “**Compromís ecosocial: cap a una transformació sostenible**”, realitzada a Barcelona el 15 de novembre de 2024.

Barcelona, desembre de 2024

El món actual es troba davant d'un repte ineludible: avançar cap a una transició ecosocial que garanteixi la sostenibilitat del planeta i la justícia social per a les generacions presents i futures. L'informe "*Compromís Ecosocial: cap a una transformació sostenible*", elaborat a partir de les reflexions, idees i conclusions sorgides en una jornada amb idèntic nom, neix amb l'objectiu d'aportar una visió clara i compromesa sobre els elements clau per a aquesta transformació imprescindible.

Aquest document, fruit d'un treball rigorós i col·lectiu, analitza els principals reptes que afronten les nostres societats, des de la crisi climàtica fins a les desigualtats socials, i ofereix una guia per entendre i fomentar el paper fonamental de les entitats socials en aquest procés. Es tracta d'una eina essencial per generar debat, orientar accions i activar les comunitats al voltant d'un objectiu comú: la construcció d'un futur més sostenible, equitatiu i solidari.

Amb aquest informe volem donar veu a les pràctiques i experiències que ja estan impulsant el canvi, inspirar noves iniciatives i promoure una col·laboració activa entre sectors. "Compromís Ecosocial" no és només un diagnòstic, sinó una invitació a l'acció, a la reflexió compartida i a la implicació col·lectiva per construir alternatives reals i efectives.

Recollint les paraules del Francesc Hernández, representant de la Diputació de Barcelona en la jornada, "és necessari que les professionals de l'àmbit social, les administracions i les entitats del tercer sector siguem conscients dels impactes ecosocials de les nostres intervencions des d'un enfocament interseccional que fomenti les cures en totes les formes i nivells d'intervenció."

Aquest informe és el nostre granet de sorra per avançar cap a un model de convivència que prioritzi el benestar de les persones i del planeta. És hora d'assumir el compromís. És hora de construir el canvi.

Per a La Confederació el compromís ecosocial és un eix per continuar avançant de la mà de les organitzacions socials i amb la resta d'agents del canvi.

Per acabar, volem agrair el suport de la Diputació de Barcelona, de l'Observatori per a la Transformació Social i la col·laboració i les aportacions de ponents i participants.

Jordi Roman,
president de La Confederació

La Confederació és l'organització empresarial que des de l'any 1997 representa a les entitats no lucratives –associacions, cooperatives d'iniciativa social i fundacions– **que presten serveis socials i d'atenció a les persones a Catalunya.**

Agrupem prop de **1.200 organitzacions** que, amb vocació de servei públic i des del sense ànim de lucre, gestionen serveis socials i d'atenció a les persones. Entenem per serveis d'atenció a les persones tots aquells serveis que, des d'una perspectiva transversal, estan dirigits a millorar la qualitat de vida de la ciutadania -amb una especial atenció als col·lectius més fràgils- i a contribuir a la cohesió social del país.

La Confederació és doncs l'estructura de tercer nivell (engloba fonamentalment, associacions empresarials i federacions) **que representa la dimensió socioempresarial del sector no lucratiu de serveis d'atenció a les persones** d'una manera transversal, i per tant, si bé el Tercer Sector Social compta amb diverses estructures associatives de segon i tercer nivell, La Confederació és l'organització que el sector acorda crear per a desenvolupar i reforçar el seu rol patronal.

Jornada “Compromís ecosocial: cap a una transformació sostenible”

La cura del planeta i de les persones

> Persones expertes de primer nivell

Aquesta jornada és un testimoniatge de la rellevància del compromís ecosocial del tercer sector social. A través de la visió de diferents perspectives i experiències, obrim un canal perquè veus influents i lideratges experts comparteixin els seus coneixements i visió, col·laborant en la cerca d'un futur més just, equitatiu i sostenible.

Descobreix, a continuació, quins han estat els aspectes clau i les conclusions.

Els reports

Tota la informació obtinguda en la jornada es vehicula i comparteix través de reports que capturen l'essència dels debats i les propostes esmentades en ells.

El report “Diàleg” és, per tant, el recull final que integra les mirades de les persones expertes que han participat en els dos panels, aportant context actual i visió envers la capacitat de transformació real i d'impacte en positiu.

> La jornada: una visió integral de la transició ecosocial

Descobreix en aquest recull quins han estat els aspectes clau i les conclusions entorn del compromís ecosocial de les entitats socials.

Els reptes actuals, els principals insights, la visió a futur, els agents i rols de canvi, ens aporten en aquest recull una foto completa així com idees o vies per impulsar els canvis.

Índex

PANEL 1

L'APOSTA PEL COMPROMÍS ECOSOCIAL

01. LES VEUS

Quines són les veus influents que des de l'administració local i les xarxes d'entitats participen en aquest panel.

02. HISTÒRIC

Repàs d'alguns esdeveniments i elements de context que han anat incidint en els reptes ecosocials.

03. DADES

Quin impacte estan tenint alguns indicadors ambientals i socials.

04. CONCEPTES

Què s'entén quan parlem de compromís ecosocial i com es vincula amb la transformació social.

05. FONAMENTS

Quins són els elements claus per desenvolupar el compromís ecosocial.

06. ROL DE LES ENTITATS

Quin rol han de tenir les entitats del sector en aquest procés.

PANEL 2

INTEGRANT EL COMPROMÍS ECOSOCIAL EN EL COR DE LES ORGANITZACIONS

07. LES VEUS

Quines són les veus influents que des de les entitats socials participen en aquest panel.

08. REPTES I DESAFIAMENTS

Quins són els grans temes que s'han d'abordar per avançar en la matèria.

09. BARRERES

Quines barreres poden dificultar la transició ecosocial.

10. CANVI DE VISIÓ

Quins són els principals eixos del canvi.

11. AGENTS DE CANVI I ROLS

A qui li correspon liderar els canvis i adquirir el compromís amb la transformació cap a un model eficient, innovador i transformador.

12. QUÈ PODEM FER? PROPOSTES

Quin seria un possible full de ruta per a avançar en el compromís ecosocial de les entitats socials.

Panel 1

L'aposta pel compromís ecosocial

01. Les veus

En aquest panel van participar representants de l'administració local i xarxes d'entitats que ja treballen activament en aquest àmbit, compartint les seves experiències i visions. A través d'un diàleg enriquidor, es va aprofundir en el compromís ecosocial com a motor de transformació social, identificant elements clau i el paper de les organitzacions del tercer sector social en la transició ecosocial.

MÓN LOCAL
Ester Vidal

barcelona.cat

Impulsant una economia més justa i sostenible

Directora de Serveis d'Economia Social i Solidària i Alimentació Sostenible de l'Ajuntament de Barcelona

Vidal destaca la transversalitat de la qüestió i, per tant, la necessitat d'actuar des de múltiples àrees de l'administració local. Si posem el focus en la seva àrea concreta, l'any 2020 es va impulsar l'Estratègia de l'Economia Social i Solidària a Barcelona 2030, liderada per l'AESCAT (Associació d'Economia Social de Catalunya) i l'Ajuntament, amb l'objectiu de fer créixer i enfortir el teixit de l'ESS, per contribuir al desenvolupament socioeconòmic de la ciutat i de la ciutadania, incloent-hi polítiques públiques per satisfer les necessitats ciutadanes i afrontar els reptes ecosocials.

MÓN LOCAL
Jordi Boixader

diba.cat

Innovació en el desenvolupament econòmic local

Cap de la Secció d'Innovació del Desenvolupament Econòmic de la Diputació de Barcelona

Boixader destaca el paper de la seva àrea reforçant als ajuntaments mitjançant eines d'anàlisi, acompanyant en la planificació estratègica local i el suport a projectes impulsats de manera compartida entre ajuntaments i les entitats socials. Desenvolupen "prototips" per adaptar serveis locals als reptes ecosocials, com la gestió de recursos com l'aigua o l'energia.

LA NATURA
Paula Puy

xcn.cat

Connectant la societat amb el medi ambient

Tècnica de comunicació i participació ciutadana de la Xarxa per a la Conservació de la Natura (XCN)

La XCN és una entitat sense ànim de lucre de 2n nivell formada per associacions, fundacions, administracions públiques, empreses, universitats i centres de recerca. La seva missió és promoure la conservació de la natura mitjançant la implicació social, principalment a través de les entitats de custòdia i de voluntariat ambiental. Puy destaca una iniciativa que pretén impulsar el binomi salut-natura.

LA XARXA
Ruben Suriñach

xes.cat

Promovent alternatives per un futur sostenible

Tècnic de Balanç Social i equip de coordinació de la Xarxa d'Economia Solidària (XES)

La XES és una organització que defensa un sistema econòmic respectuós amb les persones, el medi ambient i els territoris que funciona sota criteris democràtics, d'horitzontalitat, transparència, equitat i participació. Suriñach destaca l'experiència de Futurs Impossibles, un projecte impulsat amb el suport de l'Ajuntament de Barcelona, que promou espais de reflexió i cocreació de mesures per anticipar-se i evitar els pitjors escenaris de la crisi ecosocial.

TAULA MODERADA PER

Anna Mas

Directora de La Confederació

“La transició ecosocial és el conjunt de canvis econòmics, socials, polítics i culturals que ja hauríem d’estar fent per reajustar el consum de materials i energia als límits biofísics del planeta i redistribuir-lo de manera que totes les persones del món puguin viure dignament.”

Futurs Impossibles

02. Històric

1960-1980

Naixement de l'ambientalisme modern

L'any 1972 es publica "Els límits del creixement" pel Club de Roma, advertint que l'explosió demogràfica, l'explotació il·limitada dels recursos fòssils i la contaminació industrial ens portarien cent anys després al col·lapse.

Què ha passat des d'aleshores?

 Increment de l'interès per problemàtiques ambientals

 Creixement econòmic descontrolat

 Explotació intensiva dels recursos naturals

 Augment de les desigualtats

 Pèrdua de biodiversitat

 L'emissió de gasos amb efecte d'hivernacle

 Canvi climàtic i augment de desastres naturals

 Envel·liment

 L'abandonament del món rural

 Manca d'eficàcia dels acords internacionals

AVUI

La situació actual exigeix grans canvis profunds que impliquin l'adaptació de les estructures socioeconòmiques, polítiques i culturals als límits biofísics del planeta, amb justícia global i mitigar l'escalfament global.

“Les entitats del tercer sector han de ser la punta de llança d'anar cap a aquest horitzó ecosocial, perquè al final totes volem una mica el mateix, que és una societat més accessible, igualitària, solidària i justa amb el territori i amb les persones.”

Paula Puy

03. Dades

*** 1,8 °C**

ha augmentat la temperatura mitjana anual a Catalunya entre els anys 1950 i 2021. Les projeccions apunten que podria incrementar-se entre 2 i 3 °C fins a l'any 2050 i fins a 5 °C a finals del segle XXI*.

*** 24,4%**

de la població catalana estava en risc de pobresa o exclusió social en 2023 (taxa AROPE). Aquesta dada ha augmentat des de 2009, sent el 22,7%, amb pics de fins al 26,3%. Aquest percentatge es dispara fins al 33,1% entre menors de setze anys.

*** x3**

s'ha incrementat l'ús de recursos naturals mundials des de 1970. L'any 2020, cada ciutadà europeu va produir un 25% més de residus plàstics que deu anys enrere**.

*** 9,1%**

de la població catalana està en situació d'atur en 2023. Si bé el mercat laboral es recupera, un 10,4% de la població està en risc de pobresa en el treball.

*** -24%**

de la fauna salvatge a Catalunya en els darrers vint anys.

*** 9%**

de la població viu en municipis rurals, de menys de 5.000 habitants, tot i que ocupen tres quartes parts del territori.

*Dades extretes de l'informe "10 reptes per al desenvolupament sostenible de Catalunya". Edició 2023.

**Dades extretes de l'Idescat, corresponent a l'1 de gener de 2023.

04. Conceptes

Què s'entén quan parlem de compromís ecosocial i com es vincula amb la transformació social?

Compromís com a força transformadora

En un món marcat per la crisi climàtica, la pèrdua de biodiversitat i l'escassetat de recursos, comprometre's ecosocialment significa assumir la responsabilitat col·lectiva de transformar les nostres formes de produir, consumir i relacionar-nos, per garantir un futur habitable i just. Minimitzar l'impacte de l'activitat humana i revertir la situació.

En aquest marc, l'economia social i solidària i el tercer sector es defineixen no només com a actors adaptatius, sinó com a motors de canvi estructural.

Procés continu i inevitable

Aquesta transició no és una opció, sinó que és un procés inevitable, ja que la reducció en la disponibilitat d'energia i materials i els efectes del canvi climàtic, ens obliguen a haver de construir societats menys consumidores de recursos energètics i materials i més localitzades i resilients.

Obligació i responsabilitat compartida

El compromís implica adherir-se activament a iniciatives que protegeixin el medi ambient i promoguin la justícia social. És una crida a cada agent —individu, organització o institució— a contribuir amb accions concretes, integrades en els processos de canvi global. És la presa de consciència que ja no podem permetre'ns actuar només pensant en el curt termini: el futur depèn del que fem avui.

Resposta a una situació crítica

La crisi ecològica actual, més enllà de la climàtica, exigeix una resposta urgent i col·lectiva. A Catalunya, per exemple, hem perdut un 24% de les poblacions de fauna salvatge en només 20 anys, i el clima extrem agreuja les vulnerabilitats socials. Aquesta crisi no només afecta la naturalesa, sinó que amplifica desigualtats i colpeja especialment els col·lectius més vulnerables. Davant d'això, el compromís ecosocial reclama solucions immediates i transformadores.

Cocreació de solucions justes i viables

Aquest compromís també és un acte de creativitat col·lectiva: construir camins que siguin transitables, inclusivament, democràtics i just per a tothom. És integrar la sostenibilitat social, econòmica i ambiental en un triangle indissociable, entenent que només podem avançar si ho fem de forma coordinada, transversal i amb una mirada integradora.

“Podem parlar de compromís ecosocial, per referir-nos a la necessària implicació de qualsevol agent econòmic i social justament per contribuir no només a minimitzar l'impacte de la nostra activitat en el medi ambient, sinó també veure com podem contribuir a revertir aquesta situació.”

Ester Vidal

“Hem de fer tota la força possible perquè en aquests moments en els quals es genera un debat públic sobre la crisi ecològica, situar un discurs inclusiu, democràtic i just. El tercer sector també té molt a dir aquí, en fer la intersecció entre l'atenció a les vulnerabilitats i aquest discurs més antiracista, antifeixista.”

Ruben Suriñach

“L'ètica ecosocial és una ètica aplicada a l'acció que construeix projectes globals de constructor social i d'autorealització personal, integrant i transformant la nostra relació amb la biosfera, els altres éssers vius i els altres éssers humans.”

Anna Mas

05. Fonaments

Quins són els elements claus per desenvolupar el compromís ecosocial?

Reconeixement i gestió de la complexitat

És essencial acceptar que vivim en un món complex, on els conflictes d'interessos són inherents. Abordar la qüestió ecosocial encara ens portarà més complexitat. Aprendre a moure's en aquesta complexitat és bàsic, integrant visions diverses i assumint que no sempre hi haurà seguretats o ordres predeterminats.

Generació de debat i acció

Les entitats han d'assumir un paper actiu per generar debat i coneixement, difondre, conscienciar i passar a l'acció. La transició ecosocial necessita plans estratègics amb objectius clars i actuacions que no quedin al calaix.

Sensibilització i activació de la comunitat directa

Les entitats són en si mateixes comunitats (de treballadores, de consumidores, de persones ateses, de famílies, d'entitats de suport, etc.) i que engendren un potencial molt gran per a l'activació de la seva comunitat en clau ecosocial.

Relació amb el territori i enfortiment comunitari

Col·laborar amb agents locals i adaptar-se a les necessitats específiques del territori. El teixit comunitari és essencial per a la sostenibilitat a llarg termini. Les organitzacions del tercer sector social poden jugar un paper central en aquesta cohesió, integrant-se en activitats locals com botigues, centres de serveis o xarxes d'ajuda.

Treball en xarxa i col·laboració

Cal fomentar el coneixement mutu i la col·laboració entre les entitats socials i altres sectors, generant espais de trobada i intercanvi. Això permet conèixer les necessitats i potencialitats mútues, creant sinergies transformadores. El voluntariat ambiental és un exemple inspirador de transformació social i compromís ecosocial.

Creació d'alternatives econòmiques sostenibles

Aprofitar la capacitat de l'economia associativa per crear models econòmics alternatius que integrin tota la dimensió ecosocial. Aquestes iniciatives es poden aplicar tant internament com en el treball més macro.

Impuls d'un canvi cultural

És necessari construir un nou sentit comú, promovent narratives que mostrin les alternatives ecosocials com a solucions viables i desitjables. Aquestes han d'interpel·lar i inspirar la societat a imaginar un món millor.

Acció d'incidència

Les entitats han de tenir un paper actiu en la incidència política i en la construcció d'aliances per impulsar la transició ecosocial, evitant un enfocament autoreferencial i entenent-se com a part d'un moviment més ampli.

"En el marc d'aquest moviment de l'economia social i solidària més ampli, podem trobar bones complicitats en aquest sentit, amb organitzacions especialitzades a acompanyar empreses i entitats en fer aquest camí."

Ester Vidal

"Quan una entitat del tercer sector decideix agafar el bar d'un local casteller, quan una entitat obre una botiga al carrer Major [...] són qüestions que a llarg termini serveixen perquè tot això sigui transitable. Per més que fem tecnicisme, si no tenim aquestes societats vives, en el llarg termini tot això serà molt complicat o pràcticament impossible."

Jordi Boixader

06. Rol de les entitats

Quin rol han de tenir les entitats del sector en aquest procés?

No totes les entitats tenen les mateixes responsabilitats. No se li pot demanar el mateix a una entitat petita, que a una entitat gran, amb un cert múscul financer i una estructura consolidada, que a una entitat representativa o un espai d'articulació. Així doncs, les accions que facin les entitats socials per la transició ecosocial han de ser proporcionades a les seves capacitats.

"No podem posar totes les entitats al mateix nivell, perquè llavors està generant una frustració en les entitats que no poden fer-ho. Lluiten per sobreviure."

Ruben Suriñach

Entitats de 1r nivell

Aquestes organitzacions, directament vinculades a les persones i les comunitats, són claus en l'impuls d'un canvi cultural i d'acció immediata.

Aproximació local

Essent properes a les persones, poden fomentar compromisos individuals i col·lectius amb un enfocament directe.

Necessitat de formació i suport

És fonamental reconèixer que moltes entitats no tenen prou coneixements sobre transició ecosocial i necessiten suport d'experts i eines específiques.

Teixir aliances

La col·laboració amb entitats ambientals locals com una via per millorar el coneixement tècnic i aplicar-lo territorialment.

Adaptació interna

Les entitats han de revisar processos, activitats i impactes, contribuint a activitats amb impacte positiu.

Plataformes federatives (2n i 3r nivell)

Aquestes organitzacions tenen un paper de suport estructural, destacant en:

Orientació en les prioritats estratègiques

Les plataformes han d'orientar les prioritats estratègiques, especialment en sectors crítics per a la transició ecosocial.

Creació d'eines i recursos

Importància de generar indicadors i metodologies per mesurar impactes i posar en valor els esforços.

Formació i generació de coneixement

Aquestes entitats han de liderar espais de trobada, col·laboració i capacitatció per orientar les entitats de primer nivell.

Incidència política

És essencial treballar en la millora de regulacions i polítiques públiques per facilitar la transició.

Estratègies i models col·laboratius

La col·laboració amb entitats ambientals locals com una via per millorar el coneixement tècnic i aplicar-lo territorialment.

I pensant en les plataformes de tercer nivell:

Foment de xarxes globals

Treballar en iniciatives internacionals i implementar solucions a escala mundial és clau per abordar problemàtiques complexes.

"El punt fort o positiu que poden aportar les entitats ambientals és aquest coneixement, no només tècnic o teòric, sinó aplicat a la realitat."

Paula Puy

"Allò de pensa global i actua local ja ha fet el seu recorregut, però no és suficient. Algunes solucions només vindran a través de col·laboracions a escala internacional."

Jordi Boixader

Panel 2

Integrant el compromís ecosocial en el cor de les organitzacions

07. Les veus

En aquest panel van participar professionals del tercer sector social que van compartir les seves experiències i visions sobre com les organitzacions integren la sostenibilitat de manera estructural. A través d'un diàleg enriquidor i de mirades complementàries, es va aprofundir en les estratègies i els reptes que afronta el sector per garantir una transició ecosocial efectiva i durable.

TAULA MODERADA PER

Anna Mas

Directora de La Confederació

ELS RECURSOS

Assumpció Ros

Promovent el compromís ecosocial des de les federacions

Psicòloga de formació i una referent en la defensa del sector social. Actualment, ocupa el càrrec de vicepresidenta de la Federació d'Entitats d'Assistència a la Tercera Edat (FEATE), plataforma en la qual participa en representació de la Fundació Santa Susanna, sent la directora general des de fa més de trenta anys.

La seva visió se centra en la intersecció entre les entitats de base i les plataformes representatives, destacant la necessitat d'una política pública que assegurí els recursos econòmics per garantir la qualitat i la sostenibilitat dels serveis.

EI COMPROMÍS

Martí Montfort

Construint comunitats inclusives i compromeses

Graduat en Enginyeria Agroambiental i del Paisatge i postgraduat en Ecoturisme i Guiatge de la Natura. Actualment, és responsable de projectes transversals de la cooperativa L'Olivera, un projecte d'iniciativa social que enguany commemora el seu 50 aniversari.

Del seu enfocament destaca la necessitat de viure la transició ecosocial amb consciència i compromís, evitant que esdevingui una font d'ansietat i defensa una transformació "bona, neta, justa, compartida i conscient", construïda des de la col·laboració i la presa de consciència col·lectiva.

L'EDUCACIÓ

Asun Gil

Cap a una transició ecosocial des de l'educació

Enginyera Tècnica Agrícola, actualment és la cap del Departament d'Educació Ambiental i Emocional de Fundesplai, una àrea que inspira a la cura de les persones i del planeta.

Gil ens aporta la seva visió compromesa amb un projecte social en el qual juguen un paper clau els valors del respecte a la dignitat, als drets humans i a la diversitat, la coherència, la justícia social i la sostenibilitat. A través de l'educació ambiental i emocional, promou una mirada ecosocial que vincula la justícia social amb la justícia ambiental.

LA COL-LABORACIÓ

Christian Buono

Inserció laboral i preservació del patrimoni agrícola

Christian Buono és el coordinador del projecte Coop-Era de la cooperativa Actua, un projecte innovador que busca una sortida laboral a col·lectius en situació d'exclusió social i alhora treballa per garantir la continuïtat de l'agricultura.

Amb una visió arrelada al territori, reivindica una producció sostenible, inclusiva i justa que no es limiti a una elit, sinó que sigui accessible a totes les famílies, superant les barreres econòmiques i burocràtiques que asfixien els petits projectes del tercer sector.

4 iniciatives inspiradores impulsades per organitzacions del tercer sector social

ALENA

EQUIPAMENTS SALUDABLES
I SOSTENIBLES

Projecte impulsat per la Federació d'Entitats d'Assistència a la Tercera Edat -FEATE-, Vector 5 i Batec

ALENA és un projecte que tracta de definir un model holístic saludable i sostenible de residències per a gent gran. S'ha desenvolupat una eina d'autodiagnosi per avaluar l'estat actual de les residències, en quatre grans àmbits: sostenibilitat ambiental, atenció saludable, espais de treball saludables i col·laboració amb la comunitat. L'eina identifica millores a implementar a través d'un full de ruta i definir mecanismes per desenvolupar-les i fer-ne seguiment. (energia, aigua, mobilitat, etc.).

Aquesta metodologia contribueix a la mitigació del canvi climàtic i a l'assoliment dels ODS i d'una societat més justa. S'ha començat a implementar a diverses residències de gent gran.

Per saber-ne més: <https://feate.org/que-fem/>

Fundesplai

DEPARTAMENT D'EDUCACIÓ
AMBIENTAL I EMOCIONAL

Per a Fundesplai l'educació ambiental i per la sostenibilitat és un dels eixos vertebradors de la seva acció des de fa més de 40 anys. En aquest sentit, des del Departament d'Educació Ambiental i Emocional de Fundesplai té com a objectiu afavorir les habilitats per a la vida en els infants i joves així com la cura de la natura i la sostenibilitat.

L'activitat de Fundesplai genera un impacte a més de 12.000 infants amb els diferents programes a les cases de colònies. També gestionen diferents programes d'educació ambiental per ajuntaments i administracions públiques, que els permet arribar a més de 55.000 persones.

Per saber-ne més: <https://fundesplai.org/>

L'Olivera, SCCL

L'Olivera és una cooperativa que uneix tradició agrària, inclusió social, compromís amb el territori i sostenibilitat. Fundada el 1974 a Vallbona de les Monges, cultiva vinyes i oliveres, elaborant vins i olis únics que reflecteixen l'essència de la terra i de la seva gent. Amb un model que posa les persones al centre, integra persones en situació de vulnerabilitat en tot el procés productiu, mantenint una feina manual i arrelada als valors de l'economia social i solidària. L'Olivera reivindica l'agricultura com una eina d'inclusió i transformació social, des de l'entorn rural fins al cor de Collserola, a Can Calopa.

Per saber-ne més: <https://olivera.org/ca/>

Coop-Era

Projecte impulsat per Actua, SCCL

Coop-era és un projecte de facilitació del relleu agrari i d'inserció de col·lectius en situació de vulnerabilitat mitjançant la gestió integral de terres de cultiu i aplicant criteris d'economia social i solidària. Es gestionen camps en règim de parceria de pagesia sense relleu generacional. Es donen oportunitats a col·lectius vulnerables de formar-se i/o iniciar-se en el món laboral, estabilitzar les seves situacions personals i preparar-se per als seus futurs. I comercialitzen els productes frescos i elaborats dintre de circuits de proximitat.

Per saber-ne més: <https://coopera-agrari.coop/>

08. Reptes

Quins reptes afronten les entitats socials per avançar cap al compromís ecosocial?

Infrafinançament estructural

L'infrafinançament crònic és una pedra al camí per a les organitzacions socials, posant en risc la qualitat dels serveis que ofereixen i limitant la seva capacitat per sostenir-se i implementar mesures ecosocials.

Les entitats necessiten trobar finançament per millorar l'eficiència energètica dels edificis on operen. Sense un finançament adequat dels serveis d'atenció a les persones, els objectius ecosocials queden en segon pla.

Reconeixement i percepció social

El tercer sector social és un pilar fonamental de la cohesió i el benestar a Catalunya. El reconeixement de la seva contribució ha anat en augment, però resulta necessari combatre narratives negatives i prejudicis.

Una estratègia comunicativa sòlida pot reforçar el seu impacte positiu, demostrant que no només són necessàries, sinó essencials per al benestar social.

Sostenibilitat i gestió estratègica

És urgent integrar la gestió ambiental de forma estructural i no només com una estratègia superficial, assegurant una reducció real de l'impacte ecològic. Això requereix evitar el "greenwashing" i apostar per pràctiques sostenibles que alineïn l'impacte social i ambiental amb la missió i valors de l'organització.

Resulta oportú introduir eines d'avaluació i indicadors per mesurar i comunicar l'impacte social i ambiental de les entitats.

Creació de xarxes i sinergies

Col·laborar amb altres entitats per compartir recursos, coneixements i experiències és clau per maximitzar l'impacte i abordar de manera més eficient reptes globals com la crisi climàtica.

Sensibilització i motor de canvi

Les entitats socials han de fer compatible la seva missió social amb la reducció de l'impacte ambiental. Han de ser palanques de sensibilització i motor de canvi en les seves comunitats (persones treballadores, ateses, proveïdores, organitzacions vinculades, etc.), reivindicant també el suport necessari de les administracions per contribuir a un model més sostenible i just.

Conscients però sense ecoansietat

Davant la complexitat del moment, les entitats han d'enfocar la transició ecosocial com una oportunitat per treballar de manera més conscient, compartida i justa, evitant caure en la desesperança. Les entitats han d'afrontar aquests desafiaments amb pragmatisme i confiança, fomentant el suport mutu i celebrant petits avenços per mantenir la motivació.

"El gran repte és tenir edificis més eficients, però cal trobar el finançament que ho permeti. Les entitats han de fer un esforç molt gran, a vegades impossible, per poder tenir un edifici que funcioni i que sigui eficient."

Assumpció Ros

"Hem de centrar la nostra mirada estratègica en incrementar l'impacte social, ja que aquesta és la raó de ser de les entitats socials. Al mateix temps, hem de reduir l'impacte ambiental i treballar per mitigar-ne els efectes ja generats, amb l'objectiu de revertir-los, perquè hem sobrepassat els límits planetaris."

Asun Gil

09. Barreres

Quines barreres poden dificultar la transició ecosocial?

Infrafinançament estructural

La manca de recursos econòmics dificulta la sostenibilitat i la innovació de les entitats, limitant la capacitat de contractar professionals qualificats, retenir talent, mantenir infraestructures i implementar mesures ambientals.

Sobrecàrrega burocràtica

L'excés de normatives, plans obligatoris i tràmits burocràtics genera una càrrega insostenible de feina administrativa. Això desvia recursos i temps de l'activitat nuclear de les entitats, compromentent la seva eficàcia, augmentant la sensació de saturació i augmentant la pressió per evitar sancions.

Resistència al canvi

La necessitat de superar l'aferrament a models ràpids i eficients econòmicament, que dificulten la transició cap a pràctiques més sostenibles i reflexives. La manca de formació i sensibilització en l'àmbit ambiental perpetua una dinàmica poc compromesa amb la sostenibilitat.

Individualisme i desconnexió comunitària

L'individualisme aboca la societat cap al sistema actual, limitant la capacitat de treballar en conjunt i construir comunitats resilents. Aquest enfocament impedeix l'articulació i la cooperació necessàries per articular respostes coordinades als reptes ecosocials, ja que les persones se centren més en les seves necessitats personals que en el bé comú.

L'ecoangoixa i l'ecofatiga

L'ecoangoixa i la sensació d'impotència davant l'estat del planeta bloquegen la creativitat i la capacitat d'acció, alimentant un cercle viciós d'apatia i inacció. La manca d'esperança bloqueja la imaginació i paralitza l'acció, impeding la cerca de solucions creatives per un futur millor.

Costos de producció

Algunes entitats del tercer sector desenvolupen la seva activitat en l'àmbit agrari com una manera de combinar l'impacte social amb la sostenibilitat i la producció local. Aquests projectes s'enfronten a barreres com la ineficiència estructural del sector agrari, l'elevat cost de producció i la competència amb grans explotacions, creant tensions entre mantenir preus justos i aconseguir una rendibilitat sostenible.

“La transició ecosocial ha d’anar d’això: viure de forma més neta, més bona, més justa, i encara per donar-li un tomb més posaria més compartida i més conscient.”

Martí Montfort

10. Canvi de model

Durant la taula de debat els i les ponents fan palesa la necessitat urgent d'un canvi de paradigma que doni resposta als ecosocials actuals.

D'un model centrat en el creixement econòmic

D'un model centrat en el creixement econòmic, la maximització de beneficis i l'explotació desmesurada dels recursos naturals.

D'un sector productiu i industrial basat a producció intensiva i l'ús massiu de combustibles fòssils i recursos no renovables, amb poc enfocament en la sostenibilitat a llarg termini.

D'un model on les desigualtats són acceptades com a part del sistema, amb poca o cap intervenció per reduir-les de manera estructural.

D'una concepció de la "bona vida" basada en el consum i el creixement econòmic.

D'un model territorial urbanocèntric, insostenible, amb degradació de zones rurals i naturals.

D'una resposta reactiva i poc planificada davant crisis climàtiques, econòmiques o sanitàries.

D'una elevada taxa de destrucció ecològica amb poca protecció efectiva dels ecosistemes i espècies.

A un model compromès ecosocialment

A un enfocament que promou la justícia social, la sostenibilitat ecològica i la restauració dels ecosistemes. Prioritza el benestar de les persones i la preservació del planeta.

A una reconversió industrial cap a sectors més sostenibles i la creació de nous llocs de treball relacionats amb la transició ecosocial.

A la prioritització de la justícia social i la redistribució de la riquesa per garantir una vida digna a tothom, amb un enfocament en l'equitat i la suficiència.

A la reorientació dels imaginaris socials cap a la suficiència, la cooperació i el benestar col·lectiu, deixant de banda el paradigma del creixement il·limitat.

A una gestió biorregional que equilibri necessitats urbanes, rurals i naturals, amb suport a les comunitats locals.

A la planificació anticipada de les tendències estructurals i gestió preventiva de riscos amb mecanismes de suport social robustos.

A la restauració d'ecosistemes clau, protecció de la biodiversitat, eliminació del sofriment animal, i canvis en alimentació i hàbits.

10. Canvi de mentalitat

D'un model centrat en el creixement econòmic

El creixement econòmic constant es veu com a la meta principal.
L'objectiu és generar més riquesa.

Consumisme excessiu com a motor del creixement.

Concentració de la riquesa en poques mans; desigualtats creixents.

La natura es veu com un recurs a explotar per afavorir el creixement econòmic, sense tenir en compte els impactes ecològics.

A un model compromès ecosocialment

La prioritat és el benestar de les persones i la sostenibilitat a llarg termini, amb un creixement limitat que no sobrepassi els límits ecològics del planeta.

Consum responsable i reducció de la petjada ecològica.

Redistribució de la riquesa per reduir desigualtats i garantir una vida digna per a tothom.

Es reconeix que la natura és un sistema viu i interconnectat que cal protegir per garantir la supervivència i el benestar a llarg termini, promovent una simbiosi entre l'activitat humana i els ecosistemes.

11. Agents de canvi i rols

Quin rols hem d'assumir?

ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES

Les administracions públiques tenen els recursos i la capacitat de dissenyar i aplicar polítiques estructurals que abordin els desafiaments globals de manera integral. És responsabilitat dels líders polítics impulsar reformes que donin resposta als grans reptes ecosocials.

Polítiques públiques

Establir marcs legals i normatius que protegeixin la sostenibilitat ambiental i social, incloguin incentius fiscals i financers i promoguin un canvi estructural mitjançant la inversió en educació, innovació, infraestructures verdes i energia renovable. Aquestes polítiques han de garantir una transició ecosocial justa, redistribuint recursos i oportunitats per protegir els col·lectius en situació de vulnerabilitat i reduir les desigualtats.

Finançament

Garantir un finançament estable i suficient de les entitats perquè siguin motors de canvi real en la transició ecosocial, facilitant la implementació d'iniciatives transformadores que afavoreixin una transició ecosocial justa i resilient.

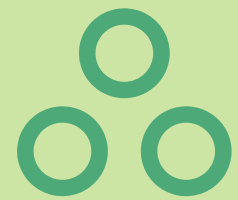

Estratègia

Impulsar, coordinar els esforços i facilitar el diàleg entre els agents públics, privats i la societat civil, amb l'objectiu de promoure la participació activa i la responsabilitat compartida que asseguri una transició ecosocial efectiva.

"No hi ha garantia social sense garantia ambiental."

Asun Gil

COMUNITAT

La comunitat i la societat civil juguen un paper fonamental en la promoció de canvis culturals i socials, promouen pràctiques sostenibles i exerceixen pressió en les polítiques públiques.

Participació activa

Promoure la participació i la implicació de les persones i dels col·lectius en el procés de transició per aconseguir una transformació profunda i real del model ambiental, econòmic i social. El seu paper és clau per passar de la teoria a l'acció.

Creació de xarxes

Promoure la creació de xarxes entre comunitats, entitats i grups locals amb altres col·lectius que tenen el potencial d'actuar com a connectors i impulsar accions per fer front a reptes col·lectius, com la crisi climàtica, la crisi de recursos o les desigualtats socials.

"Estem en una societat embogida, en què només volem créixer. I clar, com més creixem, més gent queda pel camí. Està augmentant la desigualtat d'una manera alarmant. [...] Jo l'únic model que crec que ens pot salvar és el decreixement, un canvi de paradigma cap a una economia més equilibrada i centrada en els límits del planeta."

Assumpció Ros

GENERADORS D'OPINIÓ PÚBLICA

Els generadors d'opinió pública tenen efectes significatius en la societat, influeixen sobre els estereotips, l'opinió i la construcció d'idees. Els mitjans de comunicació convencionals, les plataformes de xarxes socials i les celebritats són alguns dels factors influents en l'actualitat.

Responsabilitat

Informar i sensibilitzar la ciutadania de manera clara, precisa i accessible sobre les causes i conseqüències del canvi climàtic, la pèrdua de biodiversitat i altres desafiaments globals, així com difondre solucions i bones pràctiques per afrontar-los.

Narratives positives

Evitar la "fatiga d'informació" i garantir que el discurs sobre el medi ambient no esdevingui un tema menor o oblidat.

"Hem d'afavorir nosaltres i la resta de gent que hi hagi participació i democràcia en aquestes comunitats. [...] Si no fem les coses participades i de forma democràtica, les propostes, els projectes i les iniciatives cauran en sac foradat."

Asun Gil

L'EDUCACIÓ

L'educació és el motor de progrés i de transformació social que ens haurà de situar en les millors condicions per afrontar els reptes futurs.

Model pedagògic

Incorporar programes pedagògics que proporcionin els coneixements, habilitats i valors necessaris per entendre i actuar davant els desafiaments ambientals i socials, i fomentin una nova generació que prioritzi la sostenibilitat i la cura del planeta.

Visió integral

Proporcionar eines per comprendre la transició ecosocial de manera global, integrant els 17 ODS (Objectius de Desenvolupament Sostenible) i promoure una visió més global de les problemàtiques socials i ambientals.

Visió integral

Acompanyar les noves generacions per gestionar les angoixes i preocupacions pel futur del planeta amb suport emocional i eines positives.

"Conservant el patrimoni agrícola també evitem que si hi ha un incendi, es propagui. Els camps de cultiu serveixen de tallafocs. [...] Fer pedagogia de tots aquests projectes com els nostres fa que infants i joves creixin amb uns pensaments diferents i amb una consciència diferent de consum."

Christian Buono

ENTITATS I EMPRESES

Les entitats i les empreses aporten solucions innovadores i sostenibles per al canvi, implementant pràctiques responsables.

Pràctiques sostenibles

Integrar criteris ambientals, socials i de bon govern en la seva gestió.

Consciència social

Actuar com a referents en la integració de valors ecosocials en la cultura corporativa.

Articulació de xarxes

Creació d'aliances per mobilitzar recursos i ampliar l'abast de les iniciatives.

PERSONES

Les persones tenen un rol central i insubstituïble en la transició ecosocial, ja que són els principals actors que impulsen el canvi a nivell individual i col·lectiu.

Prendre consciència

Reconèixer els impactes individuals i col·lectius en el medi ambient i la societat. La responsabilitat personal, com la cura del medi ambient i la consciència ecològica, és clau per aconseguir un canvi a gran escala.

Redefinir valors

Reduir el consum excessiu i adoptar un model de decreixement responsable per evitar la crisi ecològica i social.

“És fonamental que les organitzacions del tercer sector social es converteixin en agents transformadors, promovent la sostenibilitat i enfortint el teixit comunitari en el seu camí cap a un futur més sostenible. I és imprescindible buscar la complicitat de les persones treballadores.”

Equip OTS

12. Què hem de fer?

Propostes

> **Formació i sensibilització**

Educació transformadora

Desenvolupament de programes educatius que permetin enfortir el compromís ecosocial des de la base. Invertir en l'educació i el benestar dels joves, perquè el futur de la societat depèn de com cuidem les noves generacions.

Suport a futurs líders

Les generacions actuals són responsables de transmetre coneixements i acompanyar els futurs líders en el seu desenvolupament. No es pot esperar que aquests infants i joves arribin amb tota la solució; cal que se'ls guiï i educui en una mirada ecosocial global i integrada.

Construcció d'organitzacions sostenibles

És essencial integrar la sostenibilitat i els ODS com a eixos centrals de la cultura organitzativa. Formar els equips no només en pràctiques responsables, sinó en una visió global, assegura que cada acció, individual o col·lectiva, sigui coherent amb els objectius ecosocials.

"Una societat que cuida de la infància i la joventut construeix un futur esperançador. És essencial invertir recursos i esforços per protegir-los, garantir-ne el benestar, la formació i el seu futur."

Assumpció Ros

**Cap a un futur del
tercer sector social
més ecosocial**

Gestió sostenible

Garantia de finançament just

Una de les claus per poder avançar de forma efectiva en la transició ecosocial és el finançament. Cal continuar reclamant un finançament just i adequat que aportï solidesa i eficiència als serveis d'atenció a les persones, i que ajudi a implementar mesures ecosocials.

Avaluació d'impacte

La implementació d'eines d'avaluació amb indicadors d'impacte social i ambiental és essencial per evidenciar, reforçar la confiança en el projecte, i atraure finançament que asseguri la sostenibilitat i la capacitat de continuar generant transformació social i ambiental.

Acció conjunta i col·laboració

Creació de xarxes

La lluita per la justícia social i climàtica han de convergir, motiu pel qual les aliances i el treball conjunt entre les organitzacions socials i també amb altres agents de canvi és més important que mai. Cal construir capacitat conjuntament i compartir estratègies que reforcin i multipliquin el seu impacte en la transició ecosocial.

Impuls de pràctiques sostenibles

Per tal d'afavorir la competitivitat de les entitats que aposten per pràctiques sostenibles, desenvolupar plataformes i mecanismes que promoguin els seus productes i serveis. A més, els concursos públics i els sistemes de subvencions han d'incloure criteris de puntuació que premiïn les pràctiques sostenibles.

Nou model per a la vida

Canvi en el model de consum

És imprescindible abandonar la cultura consumista predominant i substituir-la per una de nova, que permeti integrar la consciència ecològica i social a les pràctiques de consum quotidianes.

Reforç del compromís conscient i actiu

Cal apostar per un compromís profund, individual i col·lectiu, per transformar l'actual model insostenible. Aquest repte històric exigeix, responsabilitat, determinació, cooperació i esforç continu.

“Demanem que la repartició de les inversions també siguin equilibrades, ja que sovint el sector primari queda oblidat davant de les inversions que arriben a altres sectors com el tecnològic.”

Christian Buono

"El compromís és actitudinal i és un procés infinit. No caiguem en l'ecoangoixa, que és la manera en què el canvi ecosocial pot paralitzar-nos."

Martí Montfort

Organitza:

Amb el suport de:

Amb la col·laboració de:

